

COLEGIUL DE CRIMINOLOGIE,
ADMINISTRARE ȘI DREPT „VALERIU BUJOR”

CATEDRA DE DISCIPLINE SOCIO-UMANISTE ȘI LIMBI MODERNE

CURRICULUMUL DISCIPLINAR ISTORIA DREPTULUI ROMÂNESC

SPECIALITATEA 42110 – JURISPRUDENȚĂ
CALIFICAREA 341105 – GREFIER

Autor(i):

Recenzent(ți):

Adresa Curriculumului în internet:

APROBAT

Consiliul profesoral, proces-verbal nr. _____
din _____ 2021

Chișinău, 2021

STANDARD CURRICULAR

I. PRELIMINARII	3
II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI.....	3
III. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR.....	3
IV. COMPETENȚE.....	4
V. OBIECTIVELE GENERALE.....	4
VI. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUTURI	5
VII. LUCRU INDIVIDUAL	7
VIII. TEMATICA REFERATELOR PENTRU LUCRU INDIVIDUAL LA DISCIPLINA ISTORIA DREPTULUI ROMÂNESC	8
IX. EVALUAREA DISCIPLINEI	8
X. SUBIECTE PENTRU EXAMEN LA DISCIPLINA ISTORIA DREPTULUI ROMÂNESC.....	9
XI. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE.....	9

I. PRELIMINARII

Istoria dreptului românesc studiază apariția și evoluția instituțiilor juridice naționale pe parcursul istoriei, urmând principalele etape de dezvoltare a dreptului național. Istoria dreptului românesc oferă numeroase materiale studenților pentru a înțelege principalele noțiuni juridice, pentru a le aborda sub diferite unghiuri de vedere, din perspectiva pluridisciplinarității și complexității fenomenelor sociale.

Studierea disciplinei *Istoria dreptului românesc* contribuie la educația juridică a elevilor, la sporirea nivelului de cultură juridică.

Scopul disciplinei nu rezidă numai în acumularea de cunoștințe privind sistemul de drept național pe parcursul istoriei, dar urmărește și aplicarea acestora în practică, prin evaluarea unor modele ce s-au dovedit a fi eficiente sau dimpotrivă ineficiente în organizarea societății umane și reglementarea juridică a principalelor relații sociale.

Istoria dreptului românesc formează la elevi aptitudinile de a evalua dreptul ca un sistem dinamic, strâns legat de necesitățile vieții sociale, de nivelul de dezvoltare economic, politic, de tradiții și mentalitate națională, de nivelul de cultură a comunității naționale. Aceste aptitudini ajută pe elevi să devină persoane multilaterale dezvoltate, să aibă o viziune de ansamblu asupra sistemului de drept, să evite formalismul excesiv și analizele dogmatice.

Aplicarea diverselor metode de studiu și modalități de a aborda fenomenul juridic îi ajută pe elevi să asimileze materia predată și îi pregătește pentru însușirea disciplinelor de ramură și să înțeleagă mai bine ramurile dreptului contemporan din Republica Moldova.

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul modului/ disciplinei în planul de învățământ	Anul de studii	Semestrul	Numărul de ore				Evaluarea		Responsabil de modul/ disciplină
			Total	P	S	LI	Nr. de credite	Forma de evaluare	
F.01.O.012	I	1	90	25	20	45	3	Examen	

III. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unități de conținut	Realizarea în timp		
		C	S	LI
1	Obiectul de studiu al IDR.	1	–	1
2	Statul și dreptul geto-dac. Instituțiile juridice din Dacia romană.	2	2	2
3	Formarea vechiului drept cutumiar românesc.	2		2
4	Instituții juridice românești până la instaurarea dominației otomane.	2	2	4
5	Instituții juridice românești în timpul dominației otomane.	2		4
6	Evoluția instituțiilor juridice în Țările Romane în perioada regimului fanariot.	2	2	4
7	Organizarea socială, administrativă și dreptul în Basarabia în prima jum. a sec. XIX.	2	2	4
8	Instituții juridice românești în timpul Regulamentelor Organice. Statul și dreptul în Transilvania în 1691-1848. Basarabia în prima jumătate a sec. XIX.	2	2	4
9	Formarea statului unitar românesc și a sistemului de drept modern.	2	2	4
10	Instituțiile juridice ale Basarabiei și a Transilvaniei în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX. Basarabia în 1917-1918. Formarea statului național unitar român.	2	2	4
11	Evoluția constituțională a României în perioada interbelică. Evoluția dreptului român în perioada 1918-1940.	2	2	4

12	Formarea RASSM. Instituțiile juridice și de stat. Constituția din 1925. Constituția din 1938.	2	2	4
13	Formarea RSSM. Instituțiile juridice în RSSM în 1940-1941. Constituția din anul 1941. Evoluția RSSM în 1944-1985. Evoluția dreptului în Republica Moldova la etapa actuală.	2	2	4
	Total	25	20	45

IV. COMPETENȚE

Competențe generice:

1. Abilitatea de autoinstruire.
2. Favorizarea soluționării problemelor prin colaborare.
3. Dezvoltarea abilităților decizionale.

Competențe specifice:

1. Să stabilească locul Istoriei dreptului românesc în sistemul științelor juridice.
2. Să aprecieze rolul Istoriei dreptului românesc în crearea de noi paradigme de dezvoltare socială la etapa actuală.
3. Să evalueze raporturile dintre Istoria dreptului românesc și alte discipline juridice.
4. Să estimeze rolul Istoriei dreptului românesc în sistemul raporturilor juridice.

V. OBIECTIVELE GENERALE

La nivel de cunoaștere studenții trebuie:

1. Să identifice izvoarele dreptului național și să le plaseze corect în timp și în spațiu.
2. Să determine trăsăturile caracteristice ale organizării sociale și de stat pe parcursul perioadei antice și medievale.
3. Să evidențieze reglementarea problemelor privind regimul juridic al persoanelor în timpul perioadei moderne.
4. Să definească principalele noțiuni juridice pe baza materialului istoric, al evoluției instituțiilor juridice.
5. Să stabilească particularitățile instituțiilor juridice naționale pe parcursul istoriei.
6. Să identifice factorii de configurare a dreptului național la diferite etape de dezvoltare.
7. Să descrie principalele etape de dezvoltare a sistemului de drept național.

La nivel de aplicare:

1. Să stabilească legătura de cauzalitate între evenimentele sociale, politice, culturale și procesul de evoluție a fenomenului juridic național.
2. Să clasifice izvoarele dreptului național în baza diverselor criterii propuse de ei înșiși.
3. Să analizeze sincron și diacronic ramurile dreptului național.
4. Să argumenteze gradul (avansat sau retrograd) al reglementărilor juridice în fiecare perioadă istorică.
5. Să identifice elementele de continuitate și discontinuitate în evoluția instituțiilor juridice naționale pe parcursul perioadelor de evoluție.
6. Să aplice cunoștințele dobândite la disciplina Istoriei dreptului românesc pentru a aprecia esența dreptului, constantele și variabilele dreptului.

La nivel de integrare:

1. Să exprime propria opinie despre evoluția istorică a instituțiilor juridice naționale.
2. Să utilizeze metode contemporane de cercetare a fenomenului juridic având la bază perspectiva istorică.

3. Să utilizeze cunoștințele teoretico-istorice prin corelarea lor cu domeniul de activitate profesională.

VI. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUTURI

Obiectivele de referință	Conținuturi
Obiectul de studiu al IDR	
<ul style="list-style-type: none"> – Să definească obiectul și metodele de studiere ale IDR. – Să identifice Criteriile de periodizare a IDR. – Să delimiteze izvorul de studiere de izvor al dreptului. 	<ul style="list-style-type: none"> – Obiectul de studiu al IDR. – Metodele de studiere și importanța studierii IDR. – Periodizarea IDR. – Izvoarele de studiere a IDR.
Statul și dreptul geto-dac	
<ul style="list-style-type: none"> – Să definească conceptul democrației militare. – Să compare democrația militară cu organizarea statală a Daciei. – Să identifice izvoarele dreptului geto-dac și să stabilească linia evoluției principalelor instituții juridice din Dacia. 	<ul style="list-style-type: none"> – Organizarea social-politică a geto-dacilor în timpul democrației militare. – Formarea și etapele de dezvoltare a Statului Dacia. – Izvoarele și instituțiile dreptului geto-dac.
Instituțiile juridice din Dacia romană	
<ul style="list-style-type: none"> – Să definească termenii de organizare administrativă, magistrați, colonii, municipii. – Să compare organele de administrare din Dacia-stat independent și din provincia romană Dacia. – Să caracterizeze sistemele de drept aplicabile în Dacia romană. – Să formuleze concluzii asupra dreptului aplicat la reglementarea relațiilor contractuale. 	<ul style="list-style-type: none"> – Cucerirea Daciei și transformarea ei în provincie romană. – Organizarea administrativă, financiară și militară a provinciei Dacia romană. – Aplicarea dreptului roman în Dacia romană. – Tăblițele cerate din Transilvania.
Formarea vechiului drept cutumiar românesc	
<ul style="list-style-type: none"> – Să identifice factorii ce au favorizat menținerea identității etnice a daco-romanilor. – Să compare reglementarea juridică a instituțiilor din Dacia și Dacia romană cu cele din Legea țării. – Să formuleze concluzii asupra caracterului sancțiunilor juridice conform vechiului drept cutumiar. 	<ul style="list-style-type: none"> – Condițiile de dezvoltare a populației daco-romane după evacuarea Daciei. – Formarea țărilor și a legii țării. – Instituții de drept civil. – Infrațiune și pedeapsă. – Procesul judiciar.
Instituții juridice românești până la instaurarea dominației otomane	
<ul style="list-style-type: none"> – Să evidențieze principalele categorii sociale și regimul lor juridic. – Să identifice elementele noi ale esenței organelor centrale și locale. – Să determine particularitățile izvoarelor și a ramurilor de drept și evoluția lor comparativ cu epoca precedentă. – Să identifice gradul de influență a dreptului romano-bizantin. 	<ul style="list-style-type: none"> – Întemeierea statelor medievale românești independente-Moldova și Valahia. – Organizarea socială și de stat – Izvoarele și ramurile dreptului. – Cartea românească de învățătură. Alte izvoare.
Instituțiile juridice în timpul dominației otomane	
<ul style="list-style-type: none"> – să sintetizeze trăsăturile caracteristice ale dependenței statelor române de Imperiul Otoman. – să identifice factorii ce au influențat evoluția organizării sociale și de stat. – să compare nivelul de dezvoltare a reglementărilor de drept civil și penal comparativ cu epoca precedentă. 	<ul style="list-style-type: none"> – Formele de dependență a Moldovei, Valahiei și Transilvaniei față de Imperiul Otoman. – Evoluția organizării sociale și de stat – Reforma de 40 ani în Moldova și Cartea românească de învățătură. Alte izvoare.

Instituțiile juridice ale Moldovei și Valahiei în timpul regimului fanariot	
<ul style="list-style-type: none"> – Să determine trăsăturile și particularitățile reformelor lui C. Mavrocordat. – Să caracterizeze diacronic izvoarele dreptului din epoca fanariotă. – Să depisteze elementele medievale și moderne ale schimbărilor din sistemul de drept. 	<ul style="list-style-type: none"> – Organizarea socială. Reformele sociale ale lui Constantin Mavrocordat. – Organizarea de stat – Evoluția dreptului civil, penal și procesual penal. – Reformele judiciare ale lui Constantin Mavrocordat. Organizarea judiciară și procesul judiciar.
Organizarea socială, administrativă și dreptul în Basarabia în prima jum. a sec. XIX	
<ul style="list-style-type: none"> – Să stabilească modificările intervenite în organizarea puterii și factorii ce le-au generat. – Să determine trăsăturile noi ale stării izvoarelor dreptului și să le argumenteze; – Să aprecieze rolul Codurilor în viața socială și politică din epocă. – Să definească conceptul „legi locale ale Basarabiei”. – Să formuleze opinii asupra politici legislative a Imperiului Rus față de Basarabia. 	<ul style="list-style-type: none"> – Schimbări în organizarea socială a Moldovei, Basarabiei. – Regulamentele organice și organizarea de stat în baza lor. Organizarea administrativă a Basarabiei. – Încercări de modernizare a dreptului în Moldova și Valahia. Codificarea. – Evoluția ramurilor de drept. – Încercări de sistematizare a legilor locale în Basarabia.
Constituirea sistemului de drept românesc modern	
<ul style="list-style-type: none"> – Să identifice factorii interni și externi ce au determinat formarea sistemului de drept românesc modern. - Să compare regimul politic sub imperiul Statutului din 1864 și a Constituției 1866. - Să evidențieze, să argumenteze caracterul democratic al instituțiilor dreptului românesc din epocă. – Să caracterizeze principiile Codurilor adoptate în 1864-1865. – Să aprecieze elementele de continuitate și discontinuitate în reglementările juridice din epocă. 	<ul style="list-style-type: none"> – Unirea Principatelor Moldova și Valahia într-un stat unitar-România. – Reformele sociale și politice ale lui Al.I. Cuza. – Constituția din 1866 și principiile ei. – Dreptul administrativ. – Dreptul civil și legislația muncii. – Dreptul penal. – Dreptul de procedură civilă și de procedură penală.
Instituții juridice în Basarabia în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX	
<ul style="list-style-type: none"> – Să identifice trăsăturile și particularitățile reformelor din Basarabia. – Să compare reformele din Basarabia cu cele din România și să formuleze concluzii. 	<ul style="list-style-type: none"> – Reforma agrară în Basarabia. – Reforma de zemstvă și urbană în Basarabia. – Reforma judiciară și izvoarele dreptului în Basarabia.
Instituțiile juridice în România interbelică	
<ul style="list-style-type: none"> – Să definească conceptul de unificare legislativă și să determine factorii ce reclamau unificarea legislativă în România interbelică. – Să aprecieze caracterul novator al reglementărilor juridice din epocă. – Să caracterizeze principiile noi ale dreptului din epocă. – Să compare regimul politic de până la 1938 și după 1938. 	<ul style="list-style-type: none"> – Marea Unire și recunoașterea ei pe plan internațional. – Drept constituțional. – Drept administrativ. – Drept civil și legislația muncii. – Drept penal. Codul penal din 1937. – Dreptul de procedură civilă și de procedură penală.
Instituțiile juridice în RASSM	
<ul style="list-style-type: none"> – Să identifice forțele implicate în crearea RASSM și obiectivele lor. – Să determine sistemul de organe centrale și locale și competența lor. – Să analizeze diacronic și sincron Constituțiile RASSM și Constituțiile Române. 	<ul style="list-style-type: none"> – Activitatea grupului de inițiativă și crearea RASSM. – Elaborarea Constituției și trăsăturile de bază ale Constituției din 1925. – Constituirea și evoluția aparatului de stat al RASSM. – Drept civil și dreptul muncii.

<ul style="list-style-type: none"> – Să stabilească principiile dreptului civil și penal din RASSM. – Să formuleze opinii asupra caracterului sistemului de drept sovietic din RASSM. 	<ul style="list-style-type: none"> – Dreptul familiei. – Legislația agrară.
Instituții juridice în RSSM (1940-1941)	
<ul style="list-style-type: none"> – Să argumenteze caracterul Pactului Molotov-Ribbentrop. – Să aprecieze Legea din 2 august 1940. – Să determine sistemul de organe centrale și locale din RSSM. – Să explice noțiunea de „aplicare temporară a Codurilor ucrainene pe teritoriul RSSM”. – Să compare principiile dreptului din RSSM cu cel din România interbelică și să formuleze concluzii. 	<ul style="list-style-type: none"> – Proclamarea RSSM – Constituirea aparatului de stat și problema cetățeniei. – Adoptarea și trăsăturile esențiale ale Constituției din 1941. – Aplicarea temporară a codurilor ucrainene pe teritoriul RSSM.
Instituții juridice în RSSM postbelică	
<ul style="list-style-type: none"> – Să identifice cauzele ce au generat modificările constituționale din 1952. – Să determine trăsăturile caracteristice ale reformelor lui N. Hrușciiov și să aprecieze rolul lor în evoluția sistemului de drept sovietic. – Să stabilească principiile dreptului și reflectarea lor în noile codificări. – Să analizeze conținutul Constituției RSSM din 1978, să compare cu Constituția precedentă. 	<ul style="list-style-type: none"> – Modificările constituționale din 1952. – Evoluția aparatului de stat și a regimului politic. Reformele lui N. Hrușciiov. – Adoptarea codurilor RSSM. – Adoptarea și trăsăturile de bază ale Constituției RSSM din 1978.
Formarea RSSM. Instituțiile juridice în RSSM în 1940-1941. Constituția din anul 1941. Evoluția RSSM în 1944-1985. Evoluția dreptului în Republica Moldova la etapa actuală	
<ul style="list-style-type: none"> – Să identifice cauzele care au dus la evoluția dreptului în Republica Moldova la etapa actuală. – Să analizeze conținutul Constituției RSSM din 1941. – Să compare cu Constituția RSSM 1978. 	<ul style="list-style-type: none"> – Constituirea aparatului de stat și instaurarea regimului totalitar în RSSM. – Constituția RSSM din 1941. – Constituția RSSM din 1978.

VII. LUCRU INDIVIDUAL

Nr.	Produsul preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare	Termen de realizare
1.	Raport: de analiză comparată a instituțiilor de drept penal a 2 epoci – până la dominația otomană și în timpul dominației otomane.	<ul style="list-style-type: none"> – Studiarea a două instituții. – Analiza structurii și conținutului acestora 2 epoci. – Elaborarea raportului de analiză comparată. 	<ul style="list-style-type: none"> – Analiza tăblițelor cerate găsite în Transilvania. – Analiza detaliată a acestora. – Utilizarea cunoștințelor obținute din studiile anterioare. 	
2.	Referat: „Codul civil român (1865) și Codul civil francez (1804)”.	<ul style="list-style-type: none"> – Studiu bibliografic. – Analiza noțiunii de cod. – Elaborarea unei sinteze (unui proiect). 	<ul style="list-style-type: none"> – Respectarea cerințelor de formă. – Numărul și diversitatea surselor bibliografice. – Gradul de analiză noțiunii de răspundere contravențională. – Modul de identificare și gradul de analiza cauzelor care înlătură sau influențează la aplicarea răspunderii contravenționale. 	

			– Volumul 10-12 pag. scris de mână. – Calitatea concluziilor recomandărilor.	
3.	Studiu de caz: Începuturile regimului constituțional în Principatele Române.	– Identificarea cazului de studiat. – Analiza cazului și a legislației pertinente. – Realizarea studiului structurat.	– Relevanța cazului studiat. – Gradul de cunoaștere și înțelegere și unificarea legislativă în Basarabia interbelică. – Gradul de argumentare concluziilor.	

Notă: pentru realizarea obiectivelor tuturor conținuturilor din curriculum va desfășura activități de studiu individual precum:

- studiul notițelor de curs, ale manualelor și materialelor didactice;
- consultarea izvoarelor primare de studiere a IDR;
- accesarea, acumularea și studiul informației din rețeaua Internet;
- elaborarea de referate;
- pregătirea pentru analiza în scris a subiectelor temei, a actelor normativ-juridice cu valoare istorică;
- pregătirea pentru lucrări de control și atestări semestriale.

VIII. TEMATICA REFERATELOR PENTRU LUCRU INDIVIDUAL LA DISCIPLINA ISTORIA DREPTULUI ROMÂNESC

1. Statul și dreptul geto-dac.
2. Organizarea administrativă și izvoarele dreptului în Dacia romană.
3. Legea țării.
4. Organizarea socială și de stat în Moldova, Muntenia și Transilvania până la dominația otomană.
5. Izvoarele dreptului și evoluția ramurilor dreptului (sec. XIV-m.sec. XVI).
6. Instituțiile juridice în timpul dominației otomane.
7. Izvoarele dreptului și instituțiile juridice în timpul regimului fanariot.
8. Instituții juridice în epoca de tranziție spre perioada modernă (în Moldova, Valahia, Transilvania și Basarabia).
9. Unirea Principatelor și codificarea legislației (a II j. a sec. XI-înc. sec. XX).
10. Legile locale din Basarabia și reforma judiciară din a II j. a sec. XIX.
11. Instituții juridice în România interbelică.
12. Formarea RASSM și a sistemului de drept sovietic.
13. Evoluția constituțională a României în perioada interbelică. Evoluția dreptului roman în perioada 1918-1940.
14. Formarea RSSM. Instituțiile juridice și de stat. Constituția din 1978.

IX. EVALUAREA DISCIPLINEI

Evaluarea curentă se va realiza prin susținerea referatelor, analiza studiilor de caz, aprecierea în rezultatul participării active la discuțiile din cadrul seminarului și pe parcursul semestrului se organizează 2 lucrări de control (testări).

X. SUBIECTE PENTRU EXAMEN LA DISCIPLINA ISTORIA DREPTULUI ROMÂNESC

1. Statul și dreptul geto-dac.
2. Evoluția dreptului în Republica Moldova la etapa actuală.
3. Evoluția instituțiilor juridice românești în perioada dominației otomane. Izvoarele dreptului și evoluția principalelor ramuri de drept.
4. Formarea RASSM. Instituțiile juridice și de stat. Constituția din 1925. Constituția din 1938.
5. Evoluția instituțiilor juridice în Țările Romane în perioada regimului fanariot.
6. Evoluția constituțională a României în perioada interbelică. Evoluția dreptului roman în perioada 1918-1940.
7. Instituții juridice românești în timpul Regulamentelor Organice. Statul și dreptul în Transilvania în 1691-1848. Basarabia în prima jumătate a sec. XIX.
8. Basarabia în 1917-1918. Formarea statului național unitar roman.
9. Organizarea administrativă și izvoarele dreptului în Dacia romană.
10. Formarea RASSM și a sistemului de drept sovietic.
11. Organizarea socială și de stat în Moldova, Muntenia și Transilvania până la dominația otomană.
12. Legile locale din Basarabia și reforma judiciară din a II j. a sec. XIX.
13. Instituții juridice în epoca de tranziție spre perioada modernă (în Moldova, Valahia, Transilvania și Basarabia).
14. Formarea RSSM.
15. Anexarea Basarabiei la Imperiul Rus. Schimbări în organizarea socială a Basarabiei în prima jum. a sec. XIX.
16. Constituția RSSM din 1952.
17. Constituția RSSM din 1978.
18. Constituirea aparatului de stat și instaurarea regimului totalitar în RSSM.
19. Problema cetățeniei locuitorilor Basarabiei și Bucovinei de Nord după 28 iunie 1940.
20. Aplicarea temporară a codurilor RSS Ucrainene pe teritoriul RSSM.
21. Dreptul civil, dreptul familiei și dreptul muncii în RASSM.
22. Constituirea aparatului de stat în RASSM în 1924-1937.
23. Instituțiile juridice ale României în perioada interbelică.
24. Fenomenele revoluționare din 1917 din Basarabia și restabilirea statalității naționale.
25. Instituțiile juridice în Basarabia în a doua jum. a sec. XIX.
26. Izvoarele de drept și legile locale ale Basarabiei până la a, 1917.
27. Evoluția dreptului în Moldova în timpul regimului fanariot.
28. Modificările constituționale din RSSM din a.

XI. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Literatura obligatorie:

1. Aramă E. *Istoria dreptului românesc*. Chișinău, 2003.
2. Aramă E., Coptileț V. *Evoluția dreptului public pe teritoriul dintre Prut și Nistru în prima jumătate a secolului al XIX-lea*. Știința, Chișinău, 2003.
3. Lupașcu Z. *Instituțiile politice și cele juridice din Basarabia 1812-1917*. Ed. ARC, Chișinău, 2004.
4. Лупашку З. *История румынского государства и права*. Кишинэу, 2003.
5. Aramă E., Coptileț V. *Istoria dreptului românesc*. CEP USM, 2002.
6. Coptileț V. *Culegere de scheme la istoria dreptului românesc*. CEP USM, 2004.

7. Aramă E., Coptileț V. *Istoria dreptului românesc*. Chișinău, 2012.

Literatura suplimentară

1. Cernea E., Molciț E. *Istoria statului și dreptului românesc*. București, 1992; 1994; 1996; 1999.
2. Cernea E. *Istoria statului și dreptului românesc*. București, 1976.
3. Firoiu D. *Istoria statului și dreptului românesc*. Chemarea, Iași, 1994.
4. Dvoracek M. *Istoria dreptului românesc*. Chemarea, Iași, 1992.
5. Hanga VI. *Istoria dreptului românesc. Dreptul cutumiar*. Iași, 1993.
6. Cernea E. *Istoria dreptului românesc*. București, 1993.
7. Oroveanu M. *Istoria dreptului românesc și evoluția instituțiilor constituționale*. București, 1992.
8. Hanga V., Firoiu D. ș.a. *Istoria dreptului românesc*. Vol. 1; Vol. II, p. I și II. București, 1980, 1984, 1987.
9. Marcu L. *Istoria dreptului românesc*. Lumina Lex, București, 1997.
10. Gheorghiu-Brădet I. *Istoria dreptului românesc*. Brașov, 1994.
11. Vechiul drept românesc. Repertoriul izvoarelor 1340-1640. București, 1994.
12. Ruga M., Opren F. *Istoria dreptului românesc*. Arad: Editura Servo-Sat, 1997.
13. Banciu A. *Istoria vieții constituționale în România*. București, 1996.
14. Drăganu T. *Începuturile și dezvoltarea regimului parlamentar în România*. București, 1991.
15. Smochină A. *Organele constituționale ale Republicii Moldova în condițiile regimului totalitar*. Chișinău, 2001.
16. Aramă E. *Controlul de constituționalitate a legilor: istorie și actualitate*. Chișinău, 2000.
17. Trăistaru E. *Geneza democrației constituționale din România*. Craiova, 1996.
18. Giurescu C. *Viața și opera lui Cuza-Vodă*. București, 1965.
19. Feodorov G.C. *Государственно-административное устройство и местное право Бессарабии (1912-1917)*. Chișinău, 1974.
20. Aramă E. *Эволюция правовых институтов средневековой Молдовы (XV-XVIII)*. Chișinău, 1999.
21. Andreiță L.-M. *Tradiții ale gândirii politico-juridice românești*. București, 1993.
22. Rotaru M. *Istoria dreptului românesc*. Chișinău, 2008.